

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ СУСПІЛЬНИХ НАУК

В умовах сучасного суспільства, яке зазнає значних змін, зростає інтерес до пізнавальних можливостей суспільних наук (зокрема соціології), метою яких є аналіз, пояснення та прогнозування суспільних процесів, а також формування здатності критично оцінювати події на підставі отриманих знань. Зрозуміло, що швидкоплинність суспільних подій зумовлює не тільки наукові пошуки, але й нові завдання перед системою освіти, оновлення форм роботи зі студентами, впровадження нових технологій навчання. Сучасне інформаційне суспільство (з його технологіями, новими шляхами отримання знання, новим типом студента – активним, мобільним, що поєднує роботу і навчання) висуває більш жорсткі вимоги до професійної компетентності, педагогічної майстерності викладача, завдання якого не тільки трансляція знань, формування навичок у студентів, але й створення передумов для безперервної самоосвіти.

На жаль, реальії сьогодення нівелюють роль знань, оскільки молоді люди продовж тривалого періоду спостерігали, що не тільки гарна освіта, твої знання стануть запорукою успішності в житті, значну роль відіграють статус батьків, наявність зв'язків, „кумівство“, протекція тощо. Негативний досвід вимушеної низхідної мобільності значної частини населення, пошук додаткового приробітку, щоб утримувати родину, непередбачуваність суспільних процесів формує у молоді образ безнадійного майбутнього. До того ж постійні новації в сфері освіти, зміна ставлення до викладача з боку суспільства та студентської аудиторії, комерціалізація системи освіти та переорієнтація її на нові завдання, а саме: надання освітніх послуг, породжують стан „формальності освіти“.

В умовах зниженої мотивації досягнення у студентів, а також небажання, а іноді й невміння деяких з них працювати самостійно, оскільки необхідний реферат, есе, контрольну, дипломну роботу можна знайти через Інтернет, або замовити її виконання, проблема підвищення пізнавальної активності стає однією з пріоритетних.

Для більшості студентів характерною є репродуктивна активність, основними рисами якої, на думку Т.Алексєєнко, є епізодичний, нестійкий інтерес, недостатньо сформоване вміння переносити один раз побудований алгоритм розв'язання на аналогічне завдання, знання і вміння в межах лекційного матеріалу та підручника [1, с.5-6].

Світова спільнота визнає, що основою правової держави, громадянського суспільства є освічені громадяни, а інвестиції в розвиток системи освіти є найкращим капіталовкладенням. Мухаммед аль-Фахім, автор роботи „Від злиденності до багатства: Історія Абу-Дабі“ наголошує: „Освіта є наймогутнішим знаряддям та необхідною умовою процвітання нації. Без неї суспільство гине... Освіта – важлива умова подальшого розвитку та процвітання нашої країни.

Освіта не тільки відкриває шлях в майбутнє, вона необхідна для збереження спадщини..." [2, с.172-173].

Сьогодні перед українською спільнотою, освітянами, і в першу чергу викладачами суспільних наук стоїть завдання відновити пізнавальну ініціативність молоді, сформувані вміння вчитися та розуміння того, що протягом життя ти повинен самостійно підвищувати рівень своїх знань (якщо хочеш бути визнаним та конкурувати на ринку праці). Дослідники зазначають, що особливу увагу слід приділяти освіті жінок, оскільки саме від неї як матері залежить виховання дітей, а в цілому фундамент процвітання держави. Зрозуміло, що ця проблема потребує комплексного вирішення: фінансової допомоги з боку держави, активної громадської позиції, моральної підтримки батьків.

До основних факторів, що визначають результативність діяльності студента, а відповідно і успішність заняття можна віднести наступні: загальний рівень підготовки студентів, регулярність контролю з боку викладачів, навчальної частини, батьків, рівень професійної майстерності та педагогічного хисту викладача, запровадження новітніх методів навчання, забезпеченість наочним приладдям та технічними засобами навчання, рівень самодисципліни та самосвідомості студента тощо.

Забезпечення пізнавальної активності можливе за рахунок подолання формалізму знань, переорієнтації студентів на активне пізнання, посилення мотивації навчання, формування потреби особистості у самоосвіті, самоактуалізації.

Фахівці наголошують на необхідності урізноманітнення видів діяльності, які можуть бути запропоновані студенту з метою уникнення рутинності та монотонності навчання. До таких видів робіт можна віднести: анотування прочитаної додаткової літератури, написання есе, підготовку та захист рефератів, складання термінологічних словників, бібліографічний опис літератури, тестування, бліцопитування, коментоване читання першоджерел, роботу з понятійним апаратом, складання мнемократ, карт причинно-наслідкових зв'язків, кросвордів, огляд публікацій по певній темі, контент-аналіз літератури і т.п.

Проблема методики викладання соціології знайшла відображення в роботах таких дослідників, як: Л.Ліпіч, І.Ковальова, Ю.Сорока, В.Ядов, О.Долгоруков, К.Богомаз, О.Дика, Л.Сорокіна, Ж.Малахова, В.Огоренко та ін.

Для забезпечення свідомого засвоєння знань, розвитку комунікативних навичок, культури спілкування, вміння критично та оригінально мислити, прояву пошукової та творчої активності викладачі застосовують інтерактивні методи навчання: „мозковий штурм”, ділові ігри, круглі столи, прес-конференції тощо. Зрозуміло, що ефективність застосування таких форм роботи повністю залежить від рівня підготовленості студентів (в іншому випадку відпадає доцільність їх проведення), від їх бажання опановувати нові знання, розуміння того, що тільки завдяки наполегливій праці, докладанню зусиль можна досягти результату.

Література

1. *Методи формування пізнавальної активності студентів* // Укл. Алексєєнко Т.А. – Чернівці: ЧДУ, 1997. – 17.
2. *Мухаммед аль-Фахим От нищеты к богатству. История Абу-Даби / Пер. с англ. С. Матяшина. – Дубай Медиа Сити. – 2005. – 176.*